

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#>.
2. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 08.12.2004 № 2222-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-IV#Text>.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-45/2010 від 30.09.2010 р. № 20-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10#Text>.
4. Про відновлення дії окремих положень Конституції України : Закон України від 21.02.2014 № 742-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-VII#Text>.

Поважнюк Ксенія,

*курсантка 107 навчальної групи ННІ №1
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Чеханюк Леся Володимирівна,

старший викладач кафедри

конституційного права та прав людини

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ

Державний лад, за якого вирішальна роль у прийнятті рішень і врядуванні належала народним зборам і голосуванню, у стародавні часи називали демократією [1, с. 769-770]. Україна, як суверенна і незалежна держава, здійснила великий крок до утвердження демократичних цінностей, прийнявши 28 червня 1996 року Конституцію України. Цей основний закон визначає правову основу державного устрою, закріплює права та свободи людини і громадянина, а також визначає принципи, на яких будується демократичний лад країни. Закріплення демократичності у Конституції України має важливе значення для розвитку держави та суспільства, забезпечуючи верховенство права, розподіл влади та участь громадян у прийнятті рішень [2].

Суддя Київського апеляційного адміністративного суду Бабенко Костянтин пише, що «принцип демократії в Конституції України закріплюється статтею 5, яка вказує: «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [3]. Не можливо з ним не погодитися, оскільки принцип демократії полягає в тому що джерелом влади є народ.

Конституційне закріплення демократичності в Україні є актуальним питанням для розгляду, адже воно є ключовим аспектом побудови державності та забезпечення прав і свобод громадян. Демократичні принципи, закріплені в

2 розділі Конституції України, який має назву «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Демократичні принципи формують основу для функціонування державного апарату, встановлення правовідносин між державою та громадянами, а також для забезпечення соціальної справедливості та верховенства права, а також забезпечення виборчого права. Демократичні принципи, закладені в Конституції, мають вирішальне значення для становлення правової держави, де права і свободи людини та громадянина є найвищою цінністю. Важливість конституційного закріплення демократичності полягає в створенні правових гарантій, які забезпечують можливість реалізації громадянських, політичних, соціальних та економічних прав кожного громадянина.

Конституція України визначає, що в Україні визначається та діє принцип верховенства права (стаття 8 Конституції України) [2]. Це означає, що всі громадяни, органи державної влади та посадові особи підпорядковуються закону. Верховенство права є основоположним принципом демократичної держави, оскільки воно забезпечує рівність перед законом, захист прав і свобод людини, а також відповідальність державних органів за свої дії.

Також основоположним принципом демократичної держави є гарантія прав та свобод людини і громадянина. Конституція України закріплює дані принципи в 2 розділі. Він включає право на життя, свободу слова, свободу зібрань, право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації, громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами та інші. Закріплення цих прав і свобод є фундаментом демократичного суспільства, де кожен громадянин має можливість вільно висловлювати свою думку, мати вплив на владу завдяки зібранням, мітингам та петиціями й мати великий спектр соціальних прав людини та громадянина.

Демократичність у свою чергу передбачає активну участь громадян у політично-суспільному житті держави. Конституція України закріплює права громадян та механізми, які забезпечують дану участь. Зокрема кожен громадян України має право бути обраним до органів державної влади та обирати, дане право закріплене 38 статтею Конституції України [2]. Також активна участь громадян у політично-суспільному житті відображається правом на мирні зібрання, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (стаття 39 Конституції України) [2]. Також не менш важливим правом є право на направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (стаття 40 Конституція України) [2]. Дані положення Конституції забезпечують можливість громадян впливати на прийняття рішень і сприяють розвитку правосвідомого громадянського суспільства, а також є показником того, що ці положення закріплюють демократичні цінності на території України.

Також важливим принципом демократії є виборче право, оскільки завдяки даному праву громадяни мають змогу активно приймати участь у виборі

головних державних органів. В Україні прийнятий новий Виборчий Кодекс України, де у першій статті вказано, що вибори є формою безпосередньої демократії. Вибори є основною формою народного волевиявлення, способом безпосереднього здійснення влади Українським народом, а також є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування [4].

Таким чином, Конституційне закріплення демократичності в Україні є основоположним для розвитку правової держави та демократичного суспільства. Принципи верховенства права, захисту прав і свобод людини, а також участі громадян у прийнятті рішень утворюють правову основу, на якій будується українська держава. Важливо, щоб ці принципи не лише існували на папері, але й втілювалися у реальному житті, що потребує постійного вдосконалення правової системи, підвищення правової культури та активної участі громадян у політичному процесі. Тільки так Україна зможе досягти стабільного і сталого розвитку на шляху до повноцінної демократії.

Список використаних джерел:

1. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А.Ф. Колодій. 2009 р. ст. 832. URL: https://astrolabium.com.ua/osnovy_demokratiji_pidruchnyk_dlja_studentiv_vyshchyh_navchalnyh_zakladiv-.html
2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Бабенко Костянтин. Конституційне закріплення демократичних основ організації державної влади (теорія і практика реалізації). URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/108-konstitutsijne-zakriplennya-demokraticnikh-osnov-organizatsiji-derzhavnoji-vladi-teoriya-i-praktika-realizatsiji.html>
4. Виборчий Кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>